

Sygn. akt I C 89/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Choczaj

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2017 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa Towarzystwa (...) S.A.

w W.

przeciwko S. J.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego S. J. na rzecz powódki Towarzystwa (...) S.A. w W. kwotę:

a) 88 897,28 zł (osiemdziesiąt osiem tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt siedem złotych 28/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 lutego 2016 roku do dnia zapłaty,

b) 12 662,00 zł (dwanaście tysięcy sześćset sześćdziesiąt dwa złote) tytułem zwrotu kosztów procesu,

1. nakazuje pobrać od pozwanego S. J. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 2 150,90 zł (dwa tysiące sto pięćdziesiąt złotych 90/100) tytułem części brakujących kosztów procesu,

2. wyrokowi w pkt 1 a nadaje rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie kwoty 18 808,00 zł (osiemnaście tysięcy osiemset osiem złotych).

Sygn. akt I C 89/16

UZASADNIENIE

Towarzystwo (...) S.A. w W. wni osła o zasądzenie na jej rzecz od S. J. kwoty 88 807,28 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, czyli od dnia 24 lutego 2016 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W piśmie procesowym z dnia 09 maja 2016 roku powód ka dokonał a rozszerzenia powództwa, domagając się ostatecznie zasądzenia od pozwanego

na swoją rzecz kwoty 88 897,28 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Pozwany zajmował różne stanowiska w toku procesu, ostatecznie uznał powództwo do kwoty 18 808,00 zł, a w pozostałej części (również w rozszerzonej o 90,00 zł) wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu. Ponadto wniósł o rozłożenie zasądzonej kwoty na raty.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2009 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II K 241/08 Sąd Rejonowy w Wieluniu uznał S. J. za winnego popełnienia m.in. czynu określonego w art. 177 § 2 k.k., polegającego na tym, że w dniu 09 września 2008 roku, w miejscowości T. , powiatu (...), województwa (...), kierując samochodem osobowym marki V. (...) o nr rej. (...) nie zastosował się do prawomocnie orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w Wieluniu VII Zamiejscowego Wydziału Grodzkiego w W. z dnia 12 września 2006 roku wydanym w sprawie o sygn. akt VII K 268/06 zakazu prowadzenia w strefie ruchu lądowego wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat i umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że znajdując się w stanie nietrzeźwości przekroczył dopuszczalną administracyjnie prędkość i nie zachowując wymaganej szczególnej ostrożności podczas wykonywania manewru wyprzedzania, na prostym odcinku drogi spowodował wypadek uderzając kierowanym przez siebie samochodem w idące w tym samym kierunku lewym poboczem piesze A. K. (1) i K. M., w wyniku czego A. K. (1) doznała wstrząsu urazowo - krwotocznego, stłuczenia i obrzęku mózgu, pęknięcia wątroby, stłuczenia płuc, urazu gałki ocznej i złamania oczodołu lewego z rozerwaniem mięśni, urazowej amputacji podudzia lewego, złamania uda lewego, złamania podudzia prawego z niedokrwieniem stopy, złamania kości ramiennej lewej i przedramienia lewego, które to obrażenia skutkowały jej zgonem w dniu 26 września 2008 roku, a K. M. doznała powierzchniowego urazu kończyny górnej prawej, prawego uda i pleców, które to obrażenia ciała naruszyły funkcjonowanie czynności narządów jej ciała na okres czasu poniżej dni siedmiu, i następnie nie zatrzymując się odjechał z miejsca wypadku. Za ten m.in. czyn pozwany został skazany na karę 6 lat pozbawienia wolności, **(dowód : wyrok - k. 10 - 11)** .

Powyższy wyrok został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 14 kwietnia 2010 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II Ka 29/10, **(dowód : wyrok - k. 12)** .

Matka zmarłej A. K. (1) wystąpiła w 2009 roku do powódki o zapłatę zadośćuczynienia w związku ze śmiercią córki (art. 446 § 4 k.c.), odszkodowania za znaczne pogorszenie się jej sytuacji życiowej (art. 446 § 3 k.c.) i odszkodowania za poniesione koszty pogrzebu i nagrobka. Również rodzeństwo zmarłej A. K. (1) wystąpiło do powódki o zapłatę stosownego zadośćuczynienia w związku ze śmiercią siostry. W maju 2010 roku powódka wypłaciła na rzecz M. K. (1) kwotę 10 000,00 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jej sytuacji życiowej, zwróciła jej koszty pogrzebu i nagrobka, jednocześnie odmówiła zapłaty zadośćuczynienia. Odmówiła również zapłaty zadośćuczynienia rodzeństwu A. K. (1) , **(dowód: pismo z dnia 26 lutego 2014 roku - k. 22 - 24 verte)** .

W lutym 2014 roku rodzeństwo i matka A. K. (1) wystąpili do powódki o wypłatę zadośćuczynienia, w tym w wysokości 100 000,00 zł na rzecz M. K. (1) i w wysokości po 50 000,00 zł na rzecz: P. K. (1) , A. K. (2) , P. K. (2) , E. R. i M. K. (2) , **(dowód: pismo z dnia 26 lutego 2014 roku - k. 22 - 24 verte)** .

Pozwany opuścił zakład karny w styczniu 2013 roku. Ożenił się w kwietniu. Ma 3,5 - letnią córeczkę. Jest z żoną w prawnej separacji. Płaci alimenty na dziecko w wysokości po 500,00 zł miesięcznie. Wykonuje zawód hydraulika, średnio miesięcznie zarabia około 2 500,00 - 3 000,00 zł netto. Ponadto co miesiąc płaci kwotę 1 000,00 zł z tytułu ugody zawartej z powódką w dniu 09 czerwca 2015 roku przed Sądem Rejonowym w Wieluniu w sprawie o sygn. akt I C 689/14, na mocy której zobowiązał się do zapłaty na jej rzecz kwoty 70 000,00 zł w 70 równych, miesięcznych ratach, tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią A. K. (1) , które zostało wypłacone pełnomocnikowi: A. K. (2) w dniu 23 maja 2014 roku

w wysokości 10 000,00 zł, P. K. (2) w dniu 23 maja 2014 roku
w wysokości 10 000,00 zł, M. K. (2) w dniu 21 maja 2014 roku
w wysokości 10 000,00 zł, M. K. (1) w dniu 21 maja 2014 roku
w wysokości 20 000,00 zł, E. R. w dniu 21 maja 2014 roku
w wysokości 10 000,00 zł i P. K. (1) w dniu 23 maja 2014 roku
w wysokości 10 000,00 zł, **(dowód: zeznania powoda - k. 230 verte - 231
i nagranie z dnia 16 marca 2017 roku - płyta - koperta - k. 240, minuta 00:13:33 do 00: 23 : 04; ugoda
sądowa - k. 210 akt Sądu Rejonowego
w W. o sygn. I C 689/14; dowody wpłaty - k. 9, 89, 99, 112, 122 i k. 132 akt Sądu Rejonowego w
Wieluniu o sygn. I C 689/14; pełnomocnictwa - k. 16, 73, 87, 92, 97, 102, 110, 115, 120, 125 i k. 130
akt Sądu Rejonowego
w W. o sygn. I C 689/14; decyzje - k. 15 - 15 verte, 88 - 88 verte, 98 - 98 verte, 111 - 111 verte, 121 - 121
verte i k. 131 - 131 verte akt Sądu Rejonowego w Wieluniu o sygn. I C 689/14) .**

Lex Kancelaria (...). k. z siedzibą

w K., która reprezentowała: M. K. (1) , M. K. (2) , P. K. (2) , A. K. (2) , E. R. i P. K. (1) , zawarła z powódką ugody pozasądowe w dniu 08 września 2014 roku, na mocy których powódka zobowiązała się zapłacić: na rzecz E. R. dodatkowo kwotę 15 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią A. K. (1) , na rzecz M. K. (2) dodatkowo kwotę 15 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią A. K. (1) , na rzecz A. K. (2) dodatkowo kwotę 15 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią A. K. (1) , na rzecz P. K. (2) dodatkowo kwotę 15 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią A. K. (1) , na rzecz M. K. (1) dodatkowo kwotę 13 897,28 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią A. K. (1) i na rzecz P. K. (1) dodatkowo kwotę 15 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią A. K. (1) . Kwoty powyższe zostały przez powódkę wypłacone pełnomocnikowi w/w osób w dniu 08 i w dniu 09 września 2014 roku, **(dowód: ugody pozasądowe - k. 34, 39, 44, 49, 52 i k. 56; dowody wpłaty - k. 35, 40, 45, 51, 54 i k. 57; pełnomocnictwa - k. 26, 27, 28, 29, 30 i k. 31) .**

Samochód, którym poruszał się S. J. w chwili wypadku był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w powodowej spółce, **(bezsporne) .**

M. K. (1) w chwili śmierci A. K. (1) mieszkała

ze wszystkimi dziećmi w jednym domu. Jej mąż nadużywał alkoholu, nie interesował się rodziną i nie łożył na jej utrzymanie. Pracowała w gospodarstwie rolnym, w którym pomagały jej dzieci, a także w firmie produkującej świece. O śmierci dziecka dowiedziała się od najstarszej córki, była wtedy w pracy. Uczestniczyła w pogrzebie, który organizowała razem z pełnoletnimi dziećmi, które już pracowały. Bardzo przeżyła śmierć córki, którą darzyła wielką miłością i która była dla niej wielkim wsparciem w życiu codziennym. Po jej śmierci odczuwała głęboki ból i cierpienie, tęsknotę. Stała się nerwowa. Nadal często wspomina nieżyjącą córkę. Do chwili obecnej codziennie odwiedza jej grób. W związku ze śmiercią A. nie korzystała z pomocy psychiatry lub psychologa. Po miesiącu od pogrzebu wróciła do pracy. W związku ze śmiercią córki wystąpiły u niej objawy niepokwanej reakcji żałoby, które trwały około sześć miesięcy. W chwili obecnej M. K. (1) prawidłowo wywiązuje się ze swoich obowiązków wobec rodziny, jest dobrą matką. Jej funkcjonowanie poznawcze i społeczne jest prawidłowe. Nie wymaga pomocy psychiatrycznej lub psychologicznej. Wszystkie dzieci M. K. (1) przed śmiercią A. K. (1) pomagały sobie wzajemnie, kochały się, spędzały ze sobą wolny czas. Bardzo przeżyły jej śmierć, wspierały się wtedy wzajemnie. Odczuwały pustkę, ból i cierpienie po stracie siostry. Były na jej pogrzebie. Odwiedzały i odwiedzają jej grób. Często ją wspominają, gdyż A. była dobrym dzieckiem, pomagała rodzeństwu i matce. Dobrze się uczyła, miała różne zainteresowania, chętnie wykonywała swoje obowiązki domowe, a nawet gotowała. Była radosna, czytała dużo książek. Brała udział w paradach dla osób niepełnosprawnych oraz w zawodach strażackich. Chciała studiować we W.. W chwili śmierci była w drugiej klasie liceum ogólnokształcącego. Pomiędzy

A. a jej braćmi i siostrami zawsze istniały pozytywne i typowe dla rodzeństwa związki uczuciowe. Śmierć A. była dla jej rodzeństwa trudnym przeżyciem. W jej wyniku rodzeństwo doświadczyło okresowych zaburzeń emocjonalnych, właściwych

dla przebiegu niepowikłanej żałoby, które trwały mniej niż sześć miesięcy. Rodzeństwo A. nie wymaga w chwili obecnej pomocy psychiatry

lub psychologa, gdyż funkcjonuje prawidłowo. Doświadczona strata nie ma

i nie będzie miała w przyszłości istotnego wpływu na ich stan zdrowia, **(dowód: częściowo zeznania powoda - k. 230 verte - 231 i nagranie z dnia 16 marca 2017 roku - płyta - koperta - k. 240, minuta 00:13:33 do 00:23:04; zeznania świadków: E. R. - k. 142 verte - 143 i nagranie z dnia 08 września 2016 roku - koperta - k. 238, minuta od 00:11:03 do 00:21:51, A. K. (2) - k. 143 i nagranie z dnia 08 września 2016 roku - koperta - k. 238, minuta od 00:22:21 do 00:32:03, M. K. (1) - k. 143 - 143 verte**

i nagranie z dnia 08 września 2016 roku - koperta - k. 238, minuta od 00:32:35 do 00:45:30, P. K. (2) - k. 143 verte i nagranie z dnia

08 września 2016 roku - koperta - k. 238, minuta od 00:46:06 do 00:53:00, P. K. (1) - k. 143 verte i nagranie z dnia 08 września 2016 roku - koperta - k. 238, minuta od 00:56:39 do 01:02:32, M. K. (2) - k. 160 - 160 verte i nagranie z dnia 20 października 2016 roku - koperta - k. 239, minuta od 00:03:28 do 00:11:17; opinie biegłego psychiatry M. G. - k. 171 - 174, 176 - 179, 181 - 184, 186 - 189, 191 - 194 i k. 196 - 199) .

Pismem z dnia 03 listopada 2014 roku powódka wezwała pozwanego

do zapłaty do dnia 17 listopada 2014 roku kwoty 15 000,00 zł, którą wypłaciła E. R. tytułem zadośćuczynienia za śmierć A. K. (1) . Pismem z dnia 12 listopada 2014 roku powódka wezwała pozwanego do zapłaty do dnia 26 listopada 2014 roku kwoty 15 000,00 zł, którą wypłaciła M. K. (2) tytułem zadośćuczynienia za śmierć A. K. (1) . Pismem

z dnia 03 października 2014 roku powódka wezwała pozwanego do zapłaty

do dnia 17 października 2014 roku kwoty 15 000,00 zł, którą wypłaciła A. K. (2) tytułem zadośćuczynienia za śmierć A. K. (1) . Pismem z dnia

03 października 2014 roku powódka wezwała pozwanego do zapłaty do dnia

17 listopada 2014 roku kwoty 15 000,00 zł, którą wypłaciła P. K. (2) tytułem zadośćuczynienia za śmierć A. K. (1) . Pismem z dnia

30 października 2014 roku powódka wezwała pozwanego do zapłaty do dnia

13 listopada 2014 roku kwoty 13 897,28 zł, którą wypłaciła M. K. (1) tytułem zadośćuczynienia za śmierć A. K. (1) . Pismem z dnia

03 listopada 2014 roku powódka wezwała pozwanego do zapłaty do dnia

17 listopada 2014 roku kwoty 15 000,00 zł, którą wypłaciła P. K. (1) tytułem zadośćuczynienia za śmierć A. K. (1) , **(dowód: wezwania do zapłaty - k. 36, 41, 46, 50, 55 i k. 58; potwierdzenie nadania listu poleconego - k. 37 - 38, 42 - 43 i k. 47 - 48) .**

Ustalony w sprawie stan faktyczny jest częściowo niesporny, gdyż został oparty na niekwestionowanym przez strony nieosobowym materiale dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Ponadto Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o zeznania pozwanego i przesłuchiwanych w sprawie świadków, uznając

je za wiarygodne, jasne, rzetelne i korespondujące z pozostałym materiałem dowodowym, nie negowanym przez strony.

Skutki śmierci A. K. (1) w sferze zdrowia psychicznego

jej matki i rodzeństwa zostały ustalone na podstawie zeznań przesłuchiwanych

w sprawie świadków o raz na podstawie opinii biegłego lekarza psychiatry M. G.. Opinie biegłego Sąd uznał za wiarygodne, albowiem

są jasne, wewnętrznym niesprzeczne oraz naukowo i logicznie uzasadnione,

a także w pełni z sobą korelują i wzajemnie się uzupełniają. Opinie sporządzono z uwzględnieniem zasad fachowej wiedzy i doświadczenia. Nie dostrzeżono przy tym żadnych czynników osłabiających zaufanie do wiedzy biegłego i jego bezstronności, ani żadnych ważnych powodów, które zmuszałyby do dopuszczenia dowodu z opinii innego lekarza psychiatry. Nadto opinie te nie zostały skutecznie zakwestionowane przez strony procesu.

Sąd oddalił wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego lekarza psychiatry M. G., gdyż w swoich opiniach biegły wskazał w sposób jasny i logiczny, że matka i rodzeństwo zmarłej A. K. (1) doznali przemijających, trwających nie dłużej niż sześć miesięcy zaburzeń emocjonalnych właściwych dla przebiegu niepowikłanej żałoby, co jest równoznaczne ze stwierdzeniem, że nie doznali oni długotrwałego lub trwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Podstawę prawną dochodzonego przez powódkę roszczenia stanowi przepis art. 43 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 roku, poz. 2060 ze zm.), z godnie z którym z akładowi ubezpieczeń oraz Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 2 pkt 1, przysługuje prawo dochodzenia od kierującego pojazdem mechanicznym zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych odszkodowania, jeżeli kierujący: wyrządził szkodę umyślnie, w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości albo po użyciu środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów

o przeciwdziałaniu narkomanii; wszedł w posiadanie pojazdu wskutek popełnienia przestępstwa; nie posiadał wymaganych uprawnień do kierowania pojazdem mechanicznym, z wyjątkiem przypadków, gdy chodziło o ratowanie życia ludzkiego lub mienia albo o pościg za osobą podjęty bezpośrednio po popełnieniu przez nią przestępstwa; zbiegł z miejsca zdarzenia.

Brzmienie tego przepisu wskazuje, że wyjątki od zasady definitywności świadczenia ubezpieczyciela w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych związane są z negatywnymi zachowaniami kierowcy pojazdu mechanicznego na tyle rażącymi, że względy prewencyjne, wychowawcze i represyjne oraz elementarne poczucie słuszności uzasadniają wprowadzenie we wskazanych tam przypadkach możliwości dochodzenia przez ubezpieczyciela zwrotu wypłaconego świadczenia odszkodowawczego. Podstawowa funkcja gwarancyjna ubezpieczeń obowiązkowych wyraża się w ciężającej na ubezpieczyciela konieczności zaspokojenia roszczenia poszkodowanego, nawet jeśli kierujący pojazdem dopuścił się rażących uchybień. W takiej jednak sytuacji nałożenie na ubezpieczyciela ekonomicznego obowiązku poniesienia szkody stałoby w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Dopuszczalność zatem dochodzenia roszczenia zwrotnego jest wyrazem pobocznych funkcji ubezpieczeń obowiązkowych, wypełniających także zadania kompensacyjne (przywrócenie ubezpieczycielowi poprzedniego stanu materialnego) oraz prewencyjno - wychowawcze w zakresie represji majątkowej. Nałożenie na kierującego pojazdem obowiązku zwrotu wypłaconego odszkodowania stanowi dla niego istotną uciążliwość, niejednokrotnie subiektywnie bardziej dolegliwą aniżeli sankcja za popełnione przestępstwo lub wykroczenie. Jednak stosowana represja majątkowa nie spełnia roli odwetu, lecz jest środkiem realizacji prewencji.

W doktrynie i orzecznictwie tak ujęty regres, w przeciwieństwie do regresu wynikającego z treści art. 828 § 1 k.c., określany jest jako „nietypowy”. Jego nietypowość polega bowiem na tym, że roszczenie regresowe wykracza podmiotowo poza strony umowy ubezpieczenia, gdyż przysługuje przeciwko kierującemu pojazdem, którym nie musi być ubezpieczający się posiadacz. Roszczenie ubezpieczyciela służy więc przeciwko kierowcy, będącemu sprawcą szkody, niezależnie od tego, czy był on stroną umowy ubezpieczenia (patrz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2005 roku, III CZP 83/05).

Przesłanką konieczną powstania prawa regresu w stosunku

do kierującego pojazdem sprawcy szkody jest wypłacenie przez zakład ubezpieczeń świadczenia na rzecz poszkodowanego. Nie jest to roszczenie deliktowe, aczkolwiek istnieje związek pomiędzy roszczeniem z regresu nietypowego a czynem niedozwolonym. Spowodowanie wypadku stanowi bowiem przyczynę sprawczą określonego następstwa roszczeń. Następstwo

to polega na tym, że poszkodowany ma prawo żądać naprawienia szkody wprost od ubezpieczyciela, a ten, po dokonaniu wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego, może wystąpić - w przypadkach ściśle określonych w ustawie - z roszczeniem przeciwko kierującemu pojazdem o zwrot wypłaconego świadczenia. Jak podkreśla się jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego, związek między tymi roszczeniami ma charakter czysto zewnętrzny w tym sensie, że nie jest wynikiem przejścia z mocy prawa na zakład ubezpieczeń roszczeń ubezpieczającego przeciwko sprawcy wypadku (art. 828 § 1 k.c.) ani wstąpieniem w prawa zaspokojonego wierzyciela (art. 518 k.c.), lecz stanowi realizację odrębnego roszczenia, przyznanego ubezpieczycielowi z mocy ustawy

Mając powyższe rozważania na uwadze oraz fakt częściowego uznania powództwa i zawarcia ugody sądowej, nie budzi wątpliwości, że w dniu

09 września 2008 roku pozwany kierując w stanie nietrzeźwości pojazdem ubezpieczonym od odpowiedzialności cywilnej u powódki spowodował wypadek, w wyniku którego śmierć poniósł A. K. (1) i bezpośrednio po zdarzeniu zbiegł z miejsca wypadku. Ponadto za spowodowanie wypadku pozwany został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Wieluniu, którym zgodnie z treścią art. 11 k.p.c. Sąd rozpoznający sprawę był związany.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż roszczenie regresowe zakładu ubezpieczeń - tak jak każde inne roszczenie - stosownie do treści art. 6 k.c. , wymaga wykazania zasadności tego roszczenia zarówno co do okoliczności jego powstania, jak i jego rozmiarów. I choć przesłanki umożliwiające kierowanie tego roszczenia do sprawcy szkody są jak najbardziej słuszne, to jednak zasada regulująca kwestie ciężaru dowodu zawsze winna być zachowana.

Mając to na uwadze i zebrany w sprawie materiał dowodowy należy stwierdzić , że tytułem zadośćuczynienia powódka wypłaciła na rzecz członków rodziny zmarłej A. K. (1) (matki i rodzeństwa) łączną kwotę 88 897,28 zł tytułem dodatkowego zadośćuczynienia , które nie było przedmiotem ugody zawartej przez Sądem Rejonowym w Wieluniu , dotyczącej kwoty 70 000,00 zł również tytułem zadośćuczynienia . Potwierdzają to dowody wpłat i ugody pozasądowe, znajdujące się w aktach sprawy . Należy w tym miejscu zauważyć, że ugoda sądowa dotyczyła kwot wypłaconych na rzecz członków rodziny A. K. (1) w dniu 21 maja i w dniu 23 maja 2014 roku, natomiast dodatkowe zadośćuczynienie w wypłacone w celu realizacji ugód pozasądowych zostało wypłacone w dniu 08 maja i w dniu 09 września 2014 roku . Zatem powódka wypełniła obowiązek udokumentowania żadanego roszczenia w zakresie w jakim było ono kwestionowane przez pozwaną. Wykazała z jakiego zdarzenia wynikała wypłata zadośćuczynienia, w jakiej wysokości zadośćuczynienie zostało wypłacone rodzinie A. K. (1) , co stanowiło podstawę wypłacenia świadczenia w takiej wysokości, stosownie to dokumentując.

Istotę sporu w niniejszej sprawie stanowiła kwestia wysokości zadośćuczynień przyznanych przez powódkę na rzecz rodzeństwa i matki A. K. (1) , kwestia przyczynienia się jej do zaistnienia szkody oraz kwestia ustalenia czy kwoty wypłacone rodzinie K. w 2014 roku dotyczyły również odszkodowania za znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej .

Mając na uwadze zebrany w sprawie materiał dowodowy należy stwierdzić, iż w niniejszej sprawie nie chodzi o żądanie zwrotu wypłaconego odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej bliskich zmarłej, lecz o żądanie zwrotu wypłaconego w 2014 roku zadośćuczynienia. Należy bowiem zauważyć, że już w 2010 roku M. K. (1) wypłacono stosowną kwotę tytułem odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. W późniejszym czasie M. K. (1) nie kierowała pod adresem powódki żądania zapłaty odszkodowania, lecz wносиła jedynie o zapłatę zadośćuczynienia. Wynika to z treści pisma pełnomocnika członków rodziny K. z dnia 26 lutego 2014 roku. Również wydane w maju 2014 roku decyzję powódki wskazują na to, że postępowanie likwidacyjne dotyczyło jedynie zadośćuczynienia, zatem wypłacone w 2014 roku kwoty nie dotyczyły odszkodowań. Co prawda treść ugód pozasądowych wskazuje również na

odszkodowanie za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej, jednakże wobec braku żądania przez rodzinę K. takiego odszkodowania należy stwierdzić, że dotyczą one mogących

w przyszłości pojawić się roszczeń opartych na treści art. 446 § 3 k.c. Zatem żądane przez powódkę od pozwanego w trzech sprawach (w tym dwóch połączonych ze sobą i toczących przed Sądem Rejonowym w Wieluniu) kwoty dotyczą jedynie wypłaconych w 2014 roku zadośćuczynień, odpowiednio

w wysokości: 33 897,28 zł dla M. K. (1) i w wysokości po 25 000,00 zł dla rodzeństwa A. K. (1), tj. łącznie kwoty 158 897,28 zł (w tym kwoty 70 000,00 zł, którą obejmowała ugoda sądowa). Należy na końcu dodać, że oba pozwy złożone w Sądzie Rejonowym w Wieluniu w 2014 roku dotyczyły zwrotu zadośćuczynień wypłaconych przez powódkę, co potwierdza, że w 2014 roku rodzina K. żądała jedynie zadośćuczynienia, jak w piśmie z dnia 26 lutego 2014 roku, a nie odszkodowania. Takie stanowisko Sądu wyklucza konieczność czynienia rozważań w niniejszej sprawie dotyczących tego,

czy istniały podstawy faktyczne, a co za tym idzie i prawne, do żądania przez rodzinę K. stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie się ich sytuacji życiowej w kontekście żądania pozwanego obniżenia w wyroku dochodzonej w pozwie kwoty.

Przechodząc do kwestii przyczynienia się należy zauważyć, że pozwany złożył wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ruchu drogowego i rekonstrukcji wypadków na okoliczności ustalenia czy takie przyczynienie miało miejsce. Jednakże w toku procesu pozwany cofnął ten wniosek i w związku z tym należy stwierdzić, że nie udowodnił, aby A. K. (1) przyczyniła się do wypadku, a co za tym idzie także i do szkody.

Na tę okoliczność pozwany nie zgłosił żadnych innych dowodów, czyli nie udźwignął obowiązku nałożonego na niego w treści art. 6 k.c. Nie wykazał na czym polegać miało zachowanie A. K. (1) w chwili wypadku, które naruszałoby przepisy o ruchu drogowym.

Następna sporna kwestia dotyczyła wysokości wypłaconego zadośćuczynienia na rzecz rodziny K., gdyż mając na uwadze podstawę prawną żądania, wysokość ta, ustalona w toku postępowania szkodowego, nie wiąże bezwzględnie Sądu. Granicą odpowiedzialności sprawcy szkody jest bowiem jej rzeczywista wysokość, przy czym w wypadku regresu „nietypowego” nie może ona przekraczać faktycznie wypłaconego przez ubezpieczyciela zadośćuczynienia. Zatem w toku procesu pozwany (sprawca szkody) może kwestionować wysokość i zakres świadczeń wypłaconych przez zakład ubezpieczeń podnosząc w szczególności, że ubezpieczyciel świadczył nadmiernie w stosunku do szkody poniesionej przez pokrzywdzonego. Wykazanie przez sprawcę szkody, że zakład ubezpieczeń spełnił świadczenie zbędne

lub nadmierne skutkować będzie oddaleniem lub odpowiednim obniżeniem wysokości dochodzonego roszczenia regresowego (patrz J. Miaskowski, K. Niezgoda, P. Skawiński, „Ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Komentarz.”, Warszawa 2012 rok).

Pozwany w swoich pismach procesowych nie twierdził, że członkom rodziny zmarłej A. K. (1) należy się zadośćuczynienie. Wskazywał jedynie, że wysokość przyznanych w 2014 roku i żądanych przez powódkę kwot nie uwzględniała jego sytuacji osobistej i majątkowej.

Roszczenia członków rodziny zmarłej A. (...) kierowane w 2014 roku do powódki oparte były na treści art. 446 § 4 k.c. Chodziło zatem o zadośćuczynienie.

Zadośćuczynienie jest sposobem naprawienia szkody niemajątkowej na osobie w postaci krzywdy. Roszczenie uregulowane w § 4 art. 446 k.c. nie ma jednak na celu wyrównania straty poniesionej przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. Do świadczenia wskazanego w art. 446 § 4 k.c. mają prawo wyłącznie członkowie najbliższej rodziny. Tym samym zadośćuczynienie ma kompensować nie tyle doznany ból spowodowany śmiercią osoby bliskiej, lecz przedwczesną utratę członka rodziny. Po wprowadzeniu z dniem 3 sierpnia 2008 roku do polskiego systemu prawa cywilnego odrębnej podstawy zadośćuczynienia

w przypadku śmierci najbliższego członka rodziny, pojawiły się w judykaturze i orzecznictwie pytania o kryteria, według których należy określać jego wysokość.

W orzecznictwie, które wypracowało powszechnie przyjmowane obecnie kryteria przyznawania zadośćuczynienia w oparciu o art. 445 § 1 k.c., wskazuje się, że stosowanie owych kryteriów w drodze prostej analogii na gruncie art. 446 § 4 k.c. jest zawodne, albowiem art. 446 § 4 k.c. nie wiąże wystąpienia krzywdy ze szkodą na osobie ujętą w kategoriach medycznych. Przyjmuje

się, iż uszczerbek na zdrowiu czy rozstrój zdrowia nie stanowią koniecznej przesłanki przyznania zadośćuczynienia w oparciu o treść art. 446 § 4 k.c., choć ich ewentualne wystąpienie wpływa na rozmiar należnego zadośćuczynienia.

Nieprzydatne dla określenia rozmiaru zadośćuczynienia za śmierć najbliższego członka rodziny jest także kryterium bólu. Utrata osoby najbliższej zawsze wywołuje ból. Jednakże, zmierzenie skali cierpienia osoby, która nie doznała uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia, wiąże się z istotnymi trudnościami dowodowymi w postępowaniu sądowym. Ponadto, przyjęcie jako kryterium ustalania wysokości zadośćuczynienia na podstawie art. 446 § 4 k.c. stopnia nasilenia bólu po utracie osoby najbliższej prowadziłoby do swoistego „premiowania” osób o słabszej konstrukcji psychicznej, które zawsze intensywniej reagują na sytuację traumatyczną w stosunku do osób o silniejszej konstrukcji psychicznej.

Pewnych wskazówek, co do kryteriów ustalania zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. dostarcza uzasadnienie powołanej nowelizacji kodeksu cywilnego. Wskazano w nim między innymi, że skoro zadośćuczynienie istnieje w sytuacji naruszenia dóbr osobistych, o których mowa w art. 23 k.c., to tym bardziej taka możliwość powinna istnieć w przypadku śmierci osoby bliskiej, która w istotny sposób narusza sferę psychicznych odczuć jednostki. W prowadząc omawiany przepis polskie prawo idzie śladem tych systemów prawa cywilnego, w których przedmiotem ochrony jest nie tylko majątek, ale także sfera przeżyć psychicznych człowieka.

W orzecznictwie dominuje zapatrywanie, że ustalenie wysokości zadośćuczynienia w oparciu o treść art. 446 § 4 k.c. winno nastąpić według kryteriów branych pod uwagę przy zasądzeniu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych (art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c.), z uwzględnieniem ciężaru gatunkowego naruszonego dobra, gdyż utrata osoby najbliższej stanowi większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego, niż naruszenie jego innych dóbr osobistych.

W odniesieniu do zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, przyznawanego w oparciu o art. 448 k.c., w judykaturze wskazuje się, że ustalając wysokość tego zadośćuczynienia należy mieć na względzie rodzaj naruszonego dobra osobistego, stopień jego naruszenia, zakres negatywnych konsekwencji wynikających z faktu naruszenia dobra osobistego, jak również stopień winy sprawcy naruszenia (patrz wyroku SN z dnia 24 stycznia 2008 roku, I CSK 319/07, Monitor Prawniczy 2008 rok, nr 4, poz.172).

Skoro zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. ma kompensować przedwczesną utratę członka rodziny, a dobrem osobistym, którego naruszenie wymaga rekompensaty, jest prawo do życia w rodzinie, to najwyższe kwoty zadośćuczynienia powinny być zasądzone na rzecz osób, które na skutek śmierci najbliższego członka rodziny stały się samotne, gdyż nie mają już własnej rodziny. Jako przykład takiej sytuacji wskazuje się roszczenia rodziców, którzy utracili ostatnie dziecko i nie będą mogli już mieć własnych dzieci, a nie posiadają innej bliskiej rodziny (rodziców, rodzeństwa). Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy także mieć na względzie średni przewidywany czas życia zmarłego członka rodziny, zamieszkiwanie ze zmarłym i pozostawanie z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, posiadanie przez uprawnionych innych członków rodziny, rodzaj zdarzenia powodującego śmierć osoby najbliższej, jego okoliczności, kwestię wykrycia i ukarania sprawcy czynu niedozwolonego będącego przyczyną śmierci osoby najbliższej.

Jednocześnie, w odniesieniu do roszczeń opartych na treści art. 446 § 4 k.c. , podkreśla się, że w każdym wypadku wysokość zadośćuczynienia powinna zostać ustalona z uwzględnieniem okoliczności, że śmierć każdej osoby jest zdarzeniem pewnym, które prędzej czy później musi nastąpić. Tym samym zadośćuczynienie przewidziane w powołanym przepisie rekompensuje w istocie jedynie wcześniejszą utratę członka rodziny.

Natomiast odwołanie się do przeciętnego poziomu zamożności społeczeństwa może mieć jedynie charakter posiłkowy i nie powinno przesłaniać innych ważniejszych przesłanek ustalenia należnych kwot zadośćuczynienia (patrz wyrok SA w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 roku, I ACa 178/10, OSA 2010 rok, nr 3, poz.24).

Mając na uwadze powyższe rozważania oraz zebrany w sprawie materiał dowodowy należy stwierdzić, że rodzeństwo i matka byli mocno związani

z A. K. (1) . Ponadto w chwili jej śmierci byli najbliższymi członkami jej rodziny. A. K. (1) łączyły pozytywne więzi z rodzeństwem, któremu pomagał a, z którym spędzała wolny czas i z którym mieszkała w jednym domu. Ponadto pozytywne więzi łączyły ją także z matką, która bardzo ją kochała i która miała w niej oparcie oraz pomoc. Dla każdej z wyżej wskazanych osób nagła śmierć nastoletniej A. była sytuacją traumatyczną i trudną

do zaakceptowania. Do chwili obecnej rodzeństwo i matka wspominają A., odwiedzają jej grób. Choć te osoby nie doznały uszczerbku

na zdrowiu psychicznym i nie korzystały z pomocy psychologa lub psychiatry, to długo nie mogły poradzić sobie ze świadomością śmierci najbliższej im osoby.

Reasumując, Sąd nie znalazł podstaw do obniżenia roszczenia regresowego zgłoszonego przez powódkę. Zważyć przy tym należy, iż to pozwany spowodował wypadek, na skutek którego zmarł a nastoletnia A. K. i zbiegł z miejsca zdarzenia nie udzielając poszkodowanym pomocy. Dodatkowo był w stanie nietrzeźwości i naruszył zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczony wcześniejszym wyrokiem karnym. Zadośćuczynienia w yplacone w powyższych kwota stanowią ekonomicznie odczuwalną wartość, ale jednocześnie utrzymane są w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Kompensują doznana przez rodzeństwo i matkę A. K. (1) krzywdę, przedstawiają dla nich ekonomicznie odczuwalną wartość, nie są również rażąco wygórowane i nie prowadzą do nieuzasadnionego przysporzenia w ich majątku. Należy także zauważyć, że wysokość wypłaconych zadośćuczynień zbliżona jest raczej do dolnych granic kwot zasądzanych od ubezpieczyciela w podobnych sprawach, a przy ich zasądzaniu nigdy nie bierze się pod uwagę sytuacji życiowej lub finansowej sprawcy szkody. Z tych wszystkich względów Sąd orzekł, jak w pkt 1 a wyroku, na podstawie wyżej cytowanego art. 43 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 roku, poz. 2060 ze zm .).

O odsetkach od zasądzonej w pkt 1 a kwoty Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c.

Zgodnie z treścią art. 476 k.c. , dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Jeśli s topa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe (§ 2 art. 481 k.c.). Należ y w tym miejscu także dodać, że z obowiązaniami z tytułu regresu w oparciu o przepis art. 43 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych , ma charakter bezterminowy. Postawienie takiego zobowiązania w stan wymagalności następuje w rezultacie wezwania dłużnika przez wierzyciela do zapłaty, a zatem to wezwanie przekształca zobowiązanie bezterminowe w terminowe. Ze zgromadzonych dowodów wynika, że powódka przed wystąpieniem z pozwem wezwała pozwanego do zapłaty kwot, które składają

się na kwotę dochodzoną. Wyzaczyła pozwanemu termin do spełnienia świadczenia, którego ten nie dochował. Tym samym żądanie w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd nie rozłożył zasądzonej kwoty na raty, gdyż żądanie w tym zakresie naruszałoby uzasadniony interes powódki, która w razie uwzględnienia wniosku pozwanego (raty nie wyższe niż 200,00 zł miesięcznie) musiałaby czekać za całkowitym spełnieniem świadczenia 37 lat.

Sąd nadał rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 18 808,00 zł, o czym orzekł, jak w pkt 3 wyroku, na podstawie art. 333 § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż pozwany do tej kwoty uznał powództwo.

O kosztach procesu należnych powódce od pozwanego Sąd orzekł, jak w pkt 1 b wyroku, na podstawie art. 98 k.p.c. Powódka wygrała sprawę w całości i poniosła koszty procesu w wysokości 12 662,00 zł, w tym 4 445,00 zł opłata stosunkowa, 7 200,00 zł - koszty zastępstwa prawnego według rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.), 17,00 zł - koszty opłaty skarbowej, 1 000,00 zł - zaliczka na koszty opinii biegłego, które winien jej zwrócić pozwany.

O brakujących kosztach procesu Sąd orzekł, jak w pkt 2 wyroku, na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. z 2016 roku, Dz. U. poz. 623 ze zm.) w zw. z art. 98 k.p.c. Brakujące koszty procesu zamykają się kwotą 2 150,90 zł (1 836,10 zł - brakujące koszty opinii biegłego lekarza psychiatry i 314,80 zł brakujące koszty stawienia świadków na rozprawę).